יום טוב שני יתעסקו בו ישראל. וכביכה (ל' ו.) מסקינן בתר הך מילתא אמר רבינא האידנא לאיכא תברי חיישינן פירוש[א] ולא יתעסקו בו יראלל פן יצוו עליהם תברי לעשות מלאכה ביו"ט כיון שרואין שעושין בשביל מת ומעשה היה[ב] והוליכו מת חוץ לתחום ביו"ט ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה ואתו לקמיה דרבי יוחנן ואמר להו יתעסקו ביה עממין[ג] ואמר רבא [א]מת בי"ט ראשון יתעסקו בו עממין [ב]ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפילו ביו"ט שני של ראש השנה מה שאין כן בביצה לפי שאינן בני תורה: א"ר אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא [ג]מתעטף בה בכילה ובכסכסיה ויוצא לרה"ר בשבת ואינו חושש מ"ש מדרב הונא [ד]דאמר רב הונא אמר רב [ד]היוצא בטלית שאינה מצוייצת כהילכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי אמר [ה] רבה בר רב הונא [ה]מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים אמר רב אשי והוא דתלה בה רמונים מאי שנא מהא דתניא [ו]מטילין שכר במועד לצורך המועד שלא לצורך המועד אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים אע"פ שיש להן ישן מערים ושותה מן החדש התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא ב"ר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר' חלוון שמיה [ז]דשקל ברא דתומא ומנח בברזא דדנא ואמר לאצנועיה קמיכוינא ואזיל [ח]ונאים במברא ועבר לחך גיסא וסייר פירי ואמר אנא למינם קמיכוינא אמר להו הערמה קאמרת הערמה בדרבנן היא וצורבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחילה: **מתני'** [ט]נותנין מים ע"ג השמרים בשביל שיצולו [י]ומסננין את היין [א] בסודרין [ב]ובכפיפה מצרית [ג]ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין בשבת ר' יהודה אומר בשבת בכוס ביו"ט בלגין ובמועד בחבית רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין: **גמ'** [ד]אמר זעירי [ה]נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא מיתיבי רבן שמעון בן גמליאל אומר טורד אדם חבית של יין יינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש תרגמה זעירי [ו]בין הגיתות שנו: [ז]מסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חייא [ח]ובלבד שלא יעשה גומא: [ט]ובכפיפה מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב [י]ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח אמר [א]רב [ב]האי [ג]פרונקא אפלגיה דכובא שרי אכוליה כובא אסור אמר רב פפא [ד]לא ניהדק איניש (ה) [ו]צנייתא בפומיה דכוזני דחביתא משום דמיחזי כמשמרת דבי רב פפא [ז]שאפו שיכרא ממנא למנא (ו) אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האיכא ניצוצות ניצוצות לבי רב פפא לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרחה לפי

לכתחילה לדיא בלא הערמה לעבור אם לפני הכל: **מתני' נותנין מים.** בשבת ע"ג שמרים הנתונים במשמרת מבעוד יום: **לדי שיצולו.** שיהו צלולין לזובו[ט] את היין מפני הקרמתם שקורים יינ"ם: **בסודרין ובכפיפה מצרית.** העשויה מצורי דקל: **כפיפה.** קל: **ונותנין ביצה במסננת.** שהחרכל נתון בה להתפנן וקולטת את הפסולת ואף הביצה החלמון שלה נוטף ומטפטף עמו והוה ליה לחרכל למרלאה והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה. ורביעו הלוי פירש סיעוות של ביצה לעוף תבשיל היא ולא לעוף חרבל ובמסננת של חרבל הוא דשרי משום שיעוי ויורל לעוף הקערה שהוא כלי שני ומתלבן התבשיל: **אינומלין.** פוטו"ן: **לגין.** גדול מכוס וקטן מחביות: **גמ' עורב.** מערבב: **בין הגתות שנו.** שכל היינות עכורין ושותין אותן בשמריהם הלכך אין תיקון דבלאו הכי משתתי: **אלא יעשה גומא.** מן הסודר בפי הכלי כי עובדא דחול. אי נמי אתי לידי סחיטה: **אלא יגביה.** הכפיפה מקרקעית (ד) כלי התחתון טפח כמדת אהל: **פרונקא.** בגד שטוחתן על גיגית יין לכסותה: **אפלגא דכובא שרי.** דלאו אוהלא הוי: **לא ניהדק איניש ביינייהא בפומא דכוזני דחביתא.** כלי חרס קטן שמערין בו יין מחביות לא יתן בפיו קשין וקממיס בחזקה לפי שאין לך מסגנת גדולה מזו: **שפו שיכרא.** כל היכא דתני לשון שפוי בגמת הוא והפסולת נשאר בשולי הכלי: **והאיכא ניצולות.** קנעות הניסופות בחחרוטה מתוך הפסולת שקורין בריי"ם והנהו מוכחן דבורר הוא: **ניצולות כי רב פפא לא חשיבי.** (ה) שחנוני מטיל שכר היה כדאמרינן בבבא מציעא (דף סה:) ובפסחים (דף קיג.) הלכך אינו מקפיד בניצולות כל כך וכשמגיע בניצולות משליך הן ופסולתן לחוץ ותחילה אפייתן (ו) מן הפסולת ניכר דלאו בורר הוא: לפי

בשכר במועד לא מוכחא מילתא, הכא במשמרת מוכחא מילתא דלשמר הוא תולה, ואם תלה בה רמונים אין, ואי לא לא. **והא** דאמרו ליה לרב אשי אי רב הונא בר חיון, ואמרי לה בר חילון, דהוה שקיל ברא דתומא ומנח בברזא דדנא, פי' שהיה נוטל ראש שום ונותנו בנקב של חבית שיוצא ממנו היין, ולא היה מסתפק מאותה חבית אלא מחבית שבאחוצר, והיה מערים וסותם הנקב בראש השום, והיה אומר להצניע ראש השום אני צריך. ועוד היה הולך וישן במעבדא וכו'. אמר להו רב אשי הערמה מדרבנן היא, והערמה לכתחילה ת"ח לא עבדי. **ונותנין המים על השמרים בשביל שיצלו. אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא.** ואם בין הגיתות הוא, שעדיין היין תוסס ואינו צלול, טורד אדם חבית יינה ושמריה בשבת ואינו חושש דאפילו אליבא דרבנן, וליכא דפליג בהא. **ומסננין את היין בסודרין. אמר רב שימי בר חייא ובלבד שלא יעשה גומא.** פי' שלא ישמוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. **ובכפיפה מצרית.** ואמרינן משמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו שלא יהא כלי טפח, שכן מצינו באהלים טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשוב, ואין עושין אהלי עראי לכתחילה בשבת. **פרונקא,** פי' כסוי בפי הקנקן ריש בו נקבים קטנים קטנים לסנן בה היין כאשר יציקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פי הכלי אינו ממנן, אם הוא בכל הפה כל כלי הרי הוא כמסננת ונראה כמשמר היין במשמרת. וי"א פרונקא, מטלית של בגד שעשאו לכסוי כובא, כדאמרינן בתחילת במה טומנין ומ"ש מפרונקא דמר. ואומר עוד בע"ז פרק אין מעמידין בהמה בפונדקאות, פש ליה חמרא בכובה ציירה בפרונקא, פי' נשאר לו יין בכלי, קשר פי הכלי בסמרטוט. **לא ניהדוק צנתא** בפומא דכוזא משום דמיחזי כמשמרת. פי' צנתא בפומא דכוזא מוך חדש וכדומה לה, והוא מלשון מצאן צנתים או כרוכות. וי"א לוף של דקל וכדומה לו. **ונותנין ביצה במסננת של חרדל.** תני יעקב קרחה

ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה. אם חל י"ט בע"ש ומת בו ביום ומפני שלא יוכלו להתעסק בו למחר התירו לקוברו ע"י עממים: **אי מלאחריה.** והוא מת בשבת ומפני שנשתהה כבר והיה מסריח התירו: **מת ביו"ט ראשון בו.** מת בשמחה כגון שמת בשבת ולמחר היה יו"ט: **מה שאין כן בביצה.** לתין ר"ה שזה לימים טובים של גליות דאילו ר"ה חמיר יו"ט שני דיליה ומולה בזה אסורה בזה: **מתעטף בדה בגילה.** שהוא כסדין ומתעטף בה דרך מלבוש: **וכסכסיה.** לרועות התליות בה ולא אמרינן הך לרועות לאו לגורך עיטוף ניהו והוה משאר ההוא שעתא שאין כיסכסין עשויין אלא לנעותה בתהל: **חייב חטאת.** ואילו לא היתה מוציאת כלל לא מיחייב דהא לבושיה הוא. אלמא הציציות הויין לו משאר הוא לו ואינן כמלותו אינן צריכין לה ומן הבגד ממש אינן לריחסינן כוותיה: **חשיבי.** משום דשל תכלת הן ולא בטלי והוו בה משוי: **מערים אדם על המשמרת ביו"ט.** לרבנן דאמרי' אין תולין את המשמרת ביום טוב ומוקימנא דטעמא לאו משום אהל אלא משום עובדא דמולי מערים ומולה אותה לגורך רמונים ולאו עובדין דמולי ניכוו ומסקן בה שמרים הואיל ומתלית דהא אמרינן נותנין לתלויה ביו"ט: **והוא דתלי בה רמונים.** בריאה דמוכח מילתא דמעיקרא לאו לשמרים תלייה: **מטילין.** בדאי"ר בלעז"ז: **במועד.** בחולו של מועד: **מעריס ושותה מן החדש.** אלמא אלא שום הוכחה מותר להעריס: **הכא לאו מוכחא מילתא.** דמילתא דאיסורא הוא דהרוחה אומר לגורך המועד הוא שאין הכל יודעין שיש לו מן הישן. הכא מוכחא מילתא לאיסור דשתה תולה משמרת לשמרים הוא תולה ואי לא יהיב בה ריימונים בריאה להצניע בעלמא כי יהיב בה שמרים מוכח דלהכי תלייה: **ברא דמומא.** אלא של שוס: **ומנח בברזא דדנא.** מקום שיש בו נקב בחבית והיין יוצא [ז] ונותנו שם בשבת לסתום והוי כמתקן ומעריס לכתחילה: **ואומר לאצנועיה.** להאי ברא דתומא מיכוינא. ועוד עביד אחריתי אזל נאים במברא בספינה רחבה העשויה לעבור המים והיא של נכרי ויודע הוא שיעבירנה הנכרי לצד אחר: **וסייר פירי.** ומשמר שם פירות כרמו. ומאלא שהנכרי מעבירו במים בשבת: **הערמה בדרבנן היא** ה"ג. הך הערמה לאו בתיסולת דאוריתא הוא אלא בתיסולת דרבנן דאע"ג עביד ממש אלא הערמה בדרבנן הוא דעבר הלכך כיון לצורכא מרבנן הוא לא אחמיר עליה הוא לא אתי למעבד

לכתחילה לדיא בלא הערמה לעבור שם לפני הכל: **מתני' נותנין מים.** בשבת ע"ג שמרים הנתונים במשמרת מבעוד יום: **לדי שיצולו.** שיהו צלולין לזובו[ט] את היין מפני הקרמתם שקורים יינ"ם: **בסודרין ובכפיפה מצרית.** העשויה מצורי דקל: **כפיפה.** קל: **ונותנין ביצה במסננת.** שהחרכל נתון בה להתפנן וקולטת את הפסולת ואף הביצה החלמון שלה נוטף ומטפטף עמו והוה ליה לחרכל למרלאה והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה. ורביעו הלוי פירש סיעוות של ביצה לעוף תבשיל היא ולא לעוף חרבל ובמסננת של חרבל הוא דשרי משום שיעוי ויורל לעוף הקערה שהוא כלי שני ומתלבן התבשיל: **אינומלין.** פוטו"ן: **לגין.** גדול מכוס וקטן מחביות: **גמ' עורב.** מערבב: **בין הגתות שנו.** שכל היינות עכורין ושותין אותן בשמריהם הלכך אין תיקון דבלאו הכי משתתי: **אלא יעשה גומא.** מן הסודר בפי הכלי כי עובדא דחול. אי נמי אתי לידי סחיטה: **אלא יגביה.** הכפיפה מקרקעית (ד) כלי התחתון טפח כמדת אהל: **פרונקא.** בגד שטוחתן על גיגית יין לכסותה: **אפלגא דכובא שרי.** דלאו אוהלא הוי: **לא ניהדק איניש ביינייהא בפומא דכוזני דחביתא.** כלי חרס קטן שמערין בו יין מחביות שבאחוצר, והיה מערים וסותם הנקב בראש השום, והיה אומר להצניע ראש השום אני צריך. ועוד היה הולך וישן במעבדא וכו'. אמר להו רב אשי הערמה מדרבנן היא, והערמה לכתחילה ת"ח לא עבדי. **ונותנין המים על השמרים בשביל שיצלו. אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא.** ואם בין הגיתות הוא, שעדיין היין תוסס ואינו צלול, טורד אדם חבית יינה ושמריה בשבת ואינו חושש דאפילו אליבא דרבנן, וליכא דפליג בהא. **ומסננין את היין בסודרין. אמר רב שימי בר חייא ובלבד שלא יעשה גומא.** פי' שלא ישמוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. **ובכפיפה מצרית.** ואמרינן משמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו שלא יהא כלי טפח, שכן מצינו באהלים טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשוב, ואין עושין אהלי עראי לכתחילה בשבת. **פרונקא,** פי' כסוי בפי הקנקן ריש בו נקבים קטנים קטנים לסנן בה היין כאשר יציקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פי הכלי אינו ממנן, אם הוא בכל הפה כל כלי הרי הוא כמסננת ונראה כמשמר היין במשמרת. וי"א פרונקא, מטלית של בגד שעשאו לכסוי כובא, כדאמרינן בתחילת במה טומנין ומ"ש מפרונקא דמר. ואומר עוד בע"ז פרק אין מעמידין בהמה בפונדקאות, פש ליה חמרא בכובה ציירה בפרונקא, פי' נשאר לו יין בכלי, קשר פי הכלי בסמרטוט. **לא ניהדוק צנתא** בפומא דכוזא משום דמיחזי כמשמרת. פי' צנתא בפומא דכוזא מוך חדש וכדומה לה, והוא מלשון מצאן צנתים או כרוכות. וי"א לוף של דקל וכדומה לו. **ונותנין ביצה במסננת של חרדל.** תני יעקב קרחה

יז א מיי' פ"ש מהל' י"ט הלכה כג סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקט סעיף ח:

יח ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

יט ג מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כ סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף לט:

כ ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף לח וסי' יג סעיף ח:

כא ה מיי' פ"ג מהל' י"ט הלכה ח סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקי סעיף ד:

כב ו מיי' פ"ז שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סי' תקנג סעיף ח:

כג ז מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ג טוש"ע שם סי' שיד סעיף יא:

כד ח טור ש"ע סימן שנט:

כה ט מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יד וסי"ח הלכה ח סמג שם טוש"ע א"ח סי' שיט סעיף ט:

כו י מיי' פ"ח שם ופ"ג מהלכות י"ט הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף עו:

כז כ ל מ נ מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יד וסי"ח הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף י ויח:

כח ס ע מיי' פכ"ג שם הלכה נג טוש"ע שם סעיף יב:

כט מ מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' שטו סעיף יב:

ל צ טוש"ע שם סימן שיט סעיף יג:

לא ק טוש"ע שם סעיף יד:

הגהות הגר"א

[א] במשנה ומסננין מת היין. נ"ב לגלל כמ"ש בגמ' וקאמר בסודרין לאפוקי משמרת דאסור ומשמרת דגמרא הייט מודה כן ספק הרמב"ם אבל בעור כתב דכ"ש במשמרת דמותר וקאמר מודה דמים בו אסור משא"כ במשמרת כמ"ש בגמרא ומיש כי והרשב"ץ פירש דקאמר מודה"ן דאפילו עבור מותר (ועמ"ש רבינו בפ"ח סי' שיט): **[ב]** רש"י בד"ה ומגמ בבהמ דדמא כי והיין דזוקק יוצא כו'. נ"ב והיין דזוקק יוצא (ועמ"ש רבינו בפ"ח פ"ם שיט):

מוסף רש"י

מת ביו"ט ראשון כו'. מת המוטל לקבור, אם יו"ט ראשון הוא כו' (ביצה ו.). **מה שאין כן בביצה.** לענין פיכה לא הקלו ביו"ט שני דל"ם להשוות לשל גלוות, דאלו ל"ש עולה מה אמורה מזה (שם) דקדושה אחת היא ולא הקלו ביו"ט שני של ר"ה אלא לענין מת בלבד (שם כב). **ונותנין ביצה במסננת של חרדל.** ומסננה בתוכו ליפות מלאיתו (לעיל קלד.). לתוך המשמרת. שמסננין בה שמרים (לעיל קם).

מוסף תוספות

א. שכופין לישראל לעשות מלאכה וכשהוא יו"ט מניחין אותם. תוס' פיכה ו. ד"ה והאידנא. ב. במלא"ין שמת אדם אחד ביו"ט שני. תוס' פיכה ו. ד"ה והאידנא. ג. לפי שיש בזמן הזה יהודים המתעסקים במלאכת השרים. תוס' הלא"ם. ד. ביו"ט. תוס' הלא"ם. ה. בתמיה. מרדכי. ו. לגבי אבנט. תוס' הלא"ם. ז. ותמיהא מילתא מאי מקשה ממתניתא דשכר לרב אשי, דהא במס' משקין (מ"ק יב.) אוקימנא כתנאי דאמרי' טוחנין קמח במועד לצורך המועד, שלא לצורך המועד אסור, ופריך עלה מהא בריייתא דשכר, ופרקינן תנאי היא דתניא אין מערימין בכך, ר' יוסי בר' יהודה אומר מערימין. [וי"ל]. ריטב"ם. ח. דהלכתא. ריטב"ם. ט. ומשו"ה פרכינן מינה. ריטב"ם. י. דמייתי התם (קכח.) בשר תפוח בשר מליח ודג מליח ותפל. רש"ל. יא. דא"כ לימא בשר מליח. רש"ל. שרי לטלטלו, דג תפל אסור לטלטלו. ריטב"ם. יב. דמיירי בענין שתולין בו הכיר אינו מסנן, אם הוא בכל הפה כל כלי הרי הוא כמסנן שנשתמש בו זזרקו לבין הענפים. ריטב"ם.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומ שמיני ומגולי אמר (רבה) תז"ש וי"ב ס"ח ר' אבין: **(ב)** שם לא ניהדק פיעם (ריטב"ם) תז"מ וי"ב ס"א צצאתא: **(ג)** שם מתנה למנא בצבאתא ס"ל ר' אחא: **(ד)** רש"י ד"ה שלא יגבוה וכו' מקרקעיתו של כלי: **(ה)** ד"ה ניצולות וכו' לא חשיבי שסודרבי ומטיל לשכר היה: (אלמרי' בב"מ. נ"ב ע"ב דף סה דקאמר רב פפא מרבא לדיי אבי מ"ע אכלאי לא אפיק ומפקמי דף קיג קאמרי' אמרי בתלוך לבי סודרא רהוט וכו' אמר רב חסדא סוד נאה וכו' ובפס"ק דבה קפ"ל רבא לרב פפא סודרי ופיכ"ש אמי לשונות: **(ו)** בא"ד ותמלא שפיינן שאין הפסולת ניכר לאו בורר הוא: **(ז)** תוס' ד"ה יו"ט שני כי בני מילאון (אותה הערב) תפ"מ וב"ג הגה"ה הגה אי:

גליון הש"ם

מתני' ומסננין את היין בסודרין. עי"ל קיפ ע"א תוס"ה אלו מקוכיין: **תוס'** ד"ה תלא בו' ושל דגים בארים. עי"ל יט ע"ב תוד"ה הני כרכי.

לעזי רש"י

ברשוי"ר [ברצי"ר]. לערבב. יינ"ש. עובש. פרשו"ן. שפע, רוב. ברייי"ש. טיפות נוזלות.

רבינו חננאל

כולן לאיסור, לפי שאינן בני תורה. מהא שמענן שאפילו דברים המותרים כגון אילו וכדומה להן המסורין לעם הארץ, אין אדם רשאי להרוות להן להיתר אלא יחמיר עליהן לאיסור. וזה שאמר מתעטף אדם בכילה וכוסכיא ויוצא בה לרה"ר. פי' כוסכיא חוטין ומשיחות שעליה, הלכה היא, דקא מקשינן עלה מדרב הונא [דאמר] היוצא בטלית שאינה מצוייצת כהילכתה כגון שחלה ציצית בג' כנפי הטלית והניח הרביעית, אותן חוטי הציצית כיון שאינה מצוייצת בד' כנפות שלה, אינה חשובה ציצית דמצוה, וכחוטין דעלמא הן חשובין, והיוצא בה חייב חטאת. ופרקינן ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי שלה האדם רוצה בקיומן כי בדעתו שיתלה הרביעית ולבשנה, אבל כוסכיא לגבי כילה אינו צריך להן ובטלי [וכן נמי טליתות שלנו שיש להן ד' ציציות אפי' אי חשבת להו אינן מצוייצות כהלכתן בטלו לגבי טליתן]. **והא** דאמר רבה בר בר חנה מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים, אליבא דרבנן שאסורין לתלות ולשמר לכתחילה, ואע"פ שהיא איסורא והוא דתלה לה רמונים כרב אשי. ואע"ג דאמרינן מ"ש מהא דתניא מטילין שכר במועד וכו', התם כשכר במועד לא מוכחא מילתא, הכא במשמרת מוכחא מילתא דלשמר הוא תולה, ואם תלה בה רמונים אין, ואי לא לא. **והא** דאמרו ליה לרב אשי אי רב הונא בר חיון, ואמרי לה בר חילון, דהוה שקיל ברא דתומא ומנח בברזא דדנא, פי' שהיה נוטל ראש שום ונותנו בנקב של חבית שיוצא ממנו היין, ולא היה מסתפק מאותה חבית אלא מחבית שבאחוצר, והיה מערים וסותם הנקב בראש השום, והיה אומר להצניע ראש השום אני צריך. ועוד היה הולך וישן במעבדא וכו'. אמר להו רב אשי הערמה מדרבנן היא, והערמה לכתחילה ת"ח לא עבדי. **ונותנין המים על השמרים בשביל שיצלו. אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא.** ואם בין הגיתות הוא, שעדיין היין תוסס ואינו צלול, טורד אדם חבית יינה ושמריה בשבת ואינו חושש דאפילו אליבא דרבנן, וליכא דפליג בהא. **ומסננין את היין בסודרין. אמר רב שימי בר חייא ובלבד שלא יעשה גומא.** פי' שלא ישמוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. **ובכפיפה מצרית.** ואמרינן משמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו שלא יהא כלי טפח, שכן מצינו באהלים טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשוב, ואין עושין אהלי עראי לכתחילה בשבת. **פרונקא,** פי' כסוי בפי הקנקן ריש בו נקבים קטנים קטנים לסנן בה היין כאשר יציקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פי הכלי אינו ממנן, אם הוא בכל הפה כל כלי הרי הוא כמסנן ונראה כמשמר היין במשמרת. וי"א פרונקא, מטלית של בגד שעשאו לכסוי כובא, כדאמרינן בתחילת במה טומנין ומ"ש מפרונקא דמר. ואומר עוד בע"ז פרק אין מעמידין בהמה בפונדקאות, פש ליה חמרא בכובה ציירה בפרונקא, פי' נשאר לו יין בכלי, קשר פי הכלי בסמרטוט. **לא ניהדוק צנתא** בפומא דכוזא משום דמיחזי כמשמרת. פי' צנתא בפומא דכוזא מוך חדש וכדומה לה, והוא מלשון מצאן צנתים או כרוכות. וי"א לוף של דקל וכדומה לו. **ונותנין ביצה במסננת של חרדל.** תני יעקב קרחה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לפי שאין עושין (א) **אלא לגוון.** למלאה שהחלמון יפה לגוון ולא החלבון הלכך אידי ואידי אוכל הוא ואין כאן בירית פסולת מאוכל: **ממחו.** דישטיפדי"ר בלע"ז במים או ביין: **ממחו בללי.** משמע זהו שיעור שלו: **ואינו ממחו ביד.** דממחו ליה שפיר טפי: **אלא אמר שמואל ממחו ביד.** שאין זה דרכו בחול: **קם ר' יוחנן בשיטתיה דר"א.** מזל בו ומסקר: **אביי ורבא דאמרי תרוייהו הלכה כר' יוחנן.** דאסקר: **דרבה.** לזעירי: **בשופתא דדומא.** במלעני של שוס: **ולא יטרוף.** כדרך שטורפין ביצים בקערה בכף דרך טריפה שמכה בכמה: **שחליים.** כריסו"ן והיו שוחקין אותם במים: **ממשיך.** נותן:

אמיתא. מינט"א בלע"ז: **מעליא לאחלי.** לערב עם שחליים: **ואין עושין אלונטיות.** שאינה למשקה למה אלא לגנן לאחר המרחץ ודוגמת רפואה: **ואפי' מכינתא דרישא.** הרגשתי בגיגתו משערת לאפי' עד לפרני רגלי: **מנכו לי מוכיוהי.** אם הייתי ניגול ממנו שלא אמות: **שפי כל יומא.** ולא היה מזיקו: **דדש ביה.** רגיל בו: **מתני' חילפים.** חלטי"ם בלשון ישמעאל ובלע"ז לזר"א ושורין אותו בפוסרין ושותין אותן המים לרפואה: **אכל נותן.** החלפתים: **כפוך החומץ.** ומטבל בו מאכלו. ולקמיה מפרש אמאי אין שורין: **ואין שונין אם הכרשינין.** מליף עליהם מים בכלי לבדוק פסולתן כדתנן במסכת בילה (דף יד:) אף מדיח ושולה: **ולא שפין אותן.** ביד להסיר פסולת דהוה ליה בורר: **אכל נותן לתוך הכברה.** ותע"פ דפעמים שהפסולת נופל דרך נקבי הכברה ומגלא נתברר מאליו: **אבן.** הוא שעושין מן הקש מחתכין אותו במוריגין ועושה כל זנב (ב) הסבולת תבן: **מוץ.** הוא מזקן הסבולת העליון ואינו ראוי למאכל וכוברין אותו (ג) בכברין שיפול המוץ: **אכל נוטל** (ד) **בכברה.** ליתן במוץ האבוס ואע"פ שהמוץ [ה]נופל מאליו כר"ש דתמר דבר שאין מתכוין מותר: **גמ' שרה.** חילפתא בפוסרין מאי: **אומלא.** בשר מי: **אלא יעשה בו'.** לא שבקוה רבנן למעבד עובדי דחול: **אם כן.** הלא ידענא לפרושי מתני' טפי מינך מה בין לי ולך: **מפניהן ידיאה היא.** ור' יוסי אמרה אבל לרבנן אף בגוון אסור: **ליוקרא דגיבא.** שלבו כבד עליו: **פלאה אקלי חילפתא.** משקל ג' זהובים: **שאיל בי מדרשא.** מה יעשה בשבת: **לשפות לא קמיבעיא לי.** דבלאו רפואה משקה הוא ותנן כל המשקין שותה (לעיל דף קט:): **לשרות.** דתנן מתניתין אין שורין: **ממאן דשרי.** בעיא הוא. הך דרב לימא כרבי יוסי דשרי בגוון אבל לרבנן אסור: **עייליגא.** הכניסני ומים זקן היה: **לבסכוסי ביתניתא.** חלוק כמוגת של פשתן שמתכבסה והרי היא קשה ומשפשפה בין שתי ידיו והיא מתרככה ואף הליכון שלה מלהיל על ידי השפשוף: **אולודי חיורא.** הליכון מלהיל: **הפס מיחזי לאולודי חיורא.** שמתקפיל על ליכונו וזוהרו של סודר יותר מכיתניתא:

משלפא

לפי שאין עושין אותה אלא לגוון איתמר חרדל שלשו מע"ש למחר אמר רב ממחו בכלי אבל לא ביד א"ל שמואל ביד אטו כל יומא ממחו ליה ביד מאכל חמורים הוא אלא אמר שמואל ממחו ביד ואינו ממחו בכלי אתמר ר"א אמר אחד זה ואחד זה אסור ורבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה מותר אביי ורבא דאמרי תרוייהו אין הלכה כרבי יוחנן קם רבי יוחנן בשיטתיה דר"א קם רבי אלעזר בשיטתיה דשמואל אביי ורבא דאמרי תרוייהו הלכה כרבי יוחנן (ו)אימיה דאביי עבדא ליה ולא אכל דביתהו דזעירא עבדא ליה לרב חייא בר אשי ולא אכיל א"ל לרבך עבידי ליה ואכל ואת לא אכלת אמר רבא בר שבא הוה קאימנא קמיה דרבינא ובחשי ליה בשופתא דתומא ואכל (ז)אמר מר זוטרא (ח)לית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאתמר (א)חרדל שלשו מע"ש למחר ממחו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש ולא יטרוף אלא מערב (ב)שחליים ששחקן מע"ש למחר נותן לתוכן שמן וחומץ וממשיך לתוכן אמיתא ולא יטרוף אלא מערב (ג)שום שריסקן מע"ש למחר נותן לתוכו פול וגריסין ולא ישחוק אלא מערב וממשיך את אמיתא לתוכן (ד)מאי אמיתא ניגייא אמר אביי ש"מ האי ניגייא מעליא לתחלי: ועושין אנומלין בשבת: (ה)ת"ר (ו)עושין אנומלין בשבת ואין עושין (ז)אלונטית ואיזו היא אנומלין ואיזו היא אלונטית אנומלין יין ודבש ופלפלין אלונטית יין ישן ומים צלולין ואפרסמון דעבדי לבי מסותא למיקר אמר רב יוסף זימנא חדא עלית בתר מר עוקבא לבי באני כי נפקי אתאי אשקיין (ח)חמרא חד כסא וחשי מבינתא דראשי ועד טופרא דכרעי ואי אשקיין כסא אחרינא הואי מסתפינא דלמא מנכו לי מזכותא דעלמא דאתי והא מר עוקבא דשתי כל יומא שאני מר עוקבא דדש ביה: **מתני'** אין שורין את החילתית בפושרין (ט)אבל נותן לתוך החומץ (י)ואין שולין את הכרשינין ולא שפין אותן אבל נותן לתוך הכברה או לתוך הכלכלה (כ)אין כוברין את התבן בכברה ולא יתננו על גבי מקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל נוטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבום: **גמ'** איבעיא להו שרה מאי תרגמא רב אדא נרשאה קמיה דרב יוסף שרה חייב חטאת א"ל אביי אלא מעתה שרה אומצא במיא הכי נמי דמיחייב אלא אמר אביי (ל)מדרבנן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול בעא מיניה רבי יוחנן מר' ינאי מהו לשרות את החלתית בצונן א"ל אסור והא אנן תנן אין שורין את החלתית בפושרין הא בצונן מותר א"ל (מ)א"כ מה בין לי ולך מתניתין יחידאה היא דתניא (נ)אין שורין את החלתית לא בחמין ולא בצונן רבי יוסי אומר בחמין אסור בצונן מותר למאי עבדי ליה ליוקרא דליבא רב אחא בר יוסף חש ביוקרא דליבא אתא לקמיה דמר עוקבא א"ל זיל שתי תלתא תיקלי חילתתא בתלתא יומי אזל אישתי חמשא בשבת ומעלי שבת לצפרא אזל שאל בי מדרשא אמרו ליה תנא דבי רב אדא ואמרי לה תנא דבי מר בר רב אדא (ס)שותה אדם קב או קביים ואינו חושש אמר להו לשתות לא קמיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לשרות מאי אמר להו רב חייא בר אבין בדידי הוה עובדא ואתאי שאילתיה לרב אדא בר אהבה ולא הוה בידיה אתאי שאילתיה לרב הונא ואמר הכי קאמר רב שורה בצונן ומניח בחמה כמאן דשרי (ע)אפילו למאן דאסר ה"מ היכא דלא אישתי כלל אבל הכא כיון דאישתי חמשא ומעלי שבתא אי לא שתי בשבת מיסתכן מיסתמיך ואזיל רב אחא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה א"ל כי מטינן לבי רב ספרא עיילינא כי מטו עייליה בעא מיניה מהו לבסכוסי כיתניתא בשבתא לרכוכי כיתניתא קא מיכוין ושפיר דמי או דילמא לאולודי חיורא קמיכוין ואסיר א"ל (פ)לרכוכי קא מיכוין ושפיר דמי כי נפק אתא א"ל מאי בעא מר מיניה א"ל בעי מיניה מהו לבסכוסי כיתניתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי ותבעי ליה למר סודרא סודרא לא קא מיבעיא לי דבעי מרב הונא ופשיט לי (צ)ותיפשיט ליה למר מסודרא א"ל (ק)התם מיחזי כי אולודי חיורא הכא לא מיחזי כאולודי חיורא אמר רב חסדא האי כיתניתא

משלפו

כמו קפולים קטנים כמין קמטים. כי הא דא"ר זירא בפרק חבית המאי מרזב כגון (ר)בסכוסי מאני. וכי הא דתנן בפרק האשה שהיא עושה צרכיה צריכה לבסכס ג' פעמים על כל דבר ודבר, ואמרינן בגמ' בעי ר' ירמיה אמטויי חד ואיתויי תרי, תיקו. וכן עוד מפורש בתלמוד א"י בענין מוליך ומביא שבלולב. מיהא שמענן דביסכוס כעין שפשוף הוא ומתקוץ הבגד, פי' יתמשך, ונראה קמטין קמטין וכשלובשו מתפשט, וכדאמרינן אמר רב כהנא ואיתימא רב יהודה טיט שעל בגדו מבסכסו מבפנים. ומדקרי להאי כיתונתא, שמענן מינה דסודרא ליתיה כתניתא, ולא יתכן לומר שהוא צמר, שאם הוא צמר איך אומר לו היה לך ללמוד פשתים מצמר, והדבר רחוק ביניהם ואינה אלא צמר גפן שזה קרוב לזה. ופשט רב חסדא דלרכוכי מיכוין ושרי. אמר רב חסדא האי כיתניתא

(ת) לפנינו בגמ' איתא שם כיסו בבגליתא.

מסורת הש"ס

(א) [ע' קידושין נא:], ב) [ע' תוס' כתובות נד. ד"ה ליתן], ג) [לעיל קכח.], ד) ע"ז ב., [בע"ז ג. איתא אלונטית אבל בערוך גרס כגי' שלפנינו], ו) [לעיל קלח.], ז) [תולי' קלז:], ח) [תוספ' פי"ז], ט) ס"א לאיסורא,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לפי שאין עושין אותה אלא: (ב) ד"ה תבן וכו' כל זנב השבלים תבן: (ג) ד"ה מוץ וכו' בכברה כדי שיפול: (ד) ד"ה אבל נוטל וכו' בלכלה כב ופכ"ב שם הלי' ז קמנ שם עוש"ע מ"ה סי' שנא קעיף יח:

גליון הש"ס

גמ' אמר מר זוטרא לית הלכתא ככל הני שמעתתא. עיין כתובות דף נ"ב ע"ב תוס' ד"ה לית הלכתא: רש"י ד"ה אבל נוטל וכו' נופל מאליו כר"ש. עיין לעיל דף נ"ד ע"ב בכש"ר ד"ה כלאים דמגליס:

רבינו חננאל

לפי שאין עושין אותה אלא לגוון, פי' [לגרון] לצבעו להתראות בו גוונא של ביצה. מאכל המרס. פי' זה המאכל ממורס הוא כדתנן (נתן) [נטל] את הדם ונתנו למרס בו על הרובד הרביעי. וי"א מאכל חמורים הוא, כלומר אינו מאכל בני אדם אלא מאכל חמורים הוא. חרדל שלשו מע"ש. חלקו עליו רב ושמואל ור' יוחנן ור' אלעזר, ודבריהן פשוטין הן. ומר זוטרא דהוא בתרא אמר לית הילכתא ככל הני שמעתתא, אלא כי הא דתניא חרדל שלשו מע"ש למחר מניחו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש, ולא יטרוף אלא מערב. שום שריסקו מע"ש למחר נותן לתוכו פול או גריסין, ולא ישחוק אלא מערב, וממשיך את האמיתה לתוכה. מאי אמיתה, נגהה. אנומלין, יין ושמן ודבש ופלפלין. אלונטית, יין ישן ומים צלולין ואפרסמון. **אין שורין את החלתית בפושרין אבל נותן לתוך החומץ.** ומיבעיא לן שרה מאי. ומסקנא, שרה אמר אביי איסורא מדרבנן, וא"ר יוחנן מתניתין יחידאה היא והוא ר' יוסי, אבל חכ"א בין בחמין בין בצונן אסור. וסוגיין דשמעתא אם שרה מאתמול לשתות חלתית בשבת מותר, אבל לשרותו אסור אפילו בצונן. ואם שתה מקודם השבת ועכשיו בשבת חושש אם לא ישתה מסתכן, מותר לו לשרות בתוכן ולהניחה בחמה. **לבסכוסי ביתונתא.** פי' לרכוכי קא מיכוין ושרי, או דלמא לאולודי וכו'. פי' לקבץ מקצת הבגד של פשתים לתוך ידו לשופו מפני שרוחצין הבגד ומתייבש בשמש או ברוח עומד אנסון, פי' קשה, ורוצה לרכבו, נותן הבגד לתוך ידיו ומוליך ומביא ידיו עד שיעשה הבגד ההוא

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ח מהל' שבת הל' יד וסמ"ג עשה יב סמג לאוין סה טוש"ע מ"א סי' שמא סעיף טו:
לג ב ג מיי' פכ"ג שם טוש"ע שם סעיף טו:
לד ד מיי' שם הי"ח טוש"ע שם סעיף יח:
לה ה מיי' פ"ל מהל' דעות הלכה יח:
לו ו מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע טוש"ע מ"ה סי' שמא סעיף יח:
לז (מיי' פ"ח מהל' שבת) סמג לאוין סה טוש"ע מ"א סי' שיט סעיף יח:
לח ח מיי' פכ"ג שם הלכה לט סמג שם טוש"ע מ"א סי' שמד סעיף מ:
מ ט י כ מיי' פכ"ג שם הלכה כב ופכ"ב שם הל' ז סמג שם טוש"ע מ"א סי' שמא סעיף יח:
מא ל מ מיי' פכ"ג שם הלכה יח סמג שם טוש"ע מ"א סי' שב סעיף מ:

לעזי רש"י

דישטיפדי"ר [דישטינפרי"ר]. להשרות. כרישו"ן [קרישו"ן]. שחליים. מינטי"א. מנחה (צמח). לזר"א. חלתית.

מוסף רש"י

עושין אנומלין בשבת. שהוא לשמות. ואין עושין אלונטית. שהוא לרפואה. להעמן כשיוצאין מבית המרחץ כדמפרש (עי"ז ל:). ומים צלולין. שנאמר ומגדו בכלי יוסי לו יומים להיות צלולין, ושופין הצלוחיות בנחת במסגנת (שם).

רב נסים גאון

אין שורין את הכרשינין. גרס' בגמ' דבני מערבא תני אין שורין את הכרשינים משום בורר, ולא שפין אותן משום דש, אין כוברין את התבן משום מרקד.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אבל באיבום של קרקע דברי הכל אסור. אע"ג דמרבץ שרינן לרבי שמעון (לעיל דף לה.)[א] הכא דגילות הוא להתכוין לגשויי גומות ותיישינן טפי שמא יתכוין הקש

[א]משלפו לדידה מקניא שרי קניא ממנה אסור אמר רבא [ב]בואם כלי קיואי הוא מותר אמר רב חסדא [ג]האי [ד]כישתא דירקא אי חזיא למאכל בהמה שרי לטלטולי ואי לא אסיר אמר רב חייא בר אשי אמר רב האי [ה]תליא דבשרא שרי לטלטולי דכוורי אסיר אמר רב קטינא העומד באמצע המטה כאילו עומד בכריסה של אשה ולאו מילתא היא ואמר רב חסדא בר בי רב דזבין ירקא ליזבין אריכא כישא כי כישא ואורכא ממילא ואמר רב חסדא בר בי רב דזבין קניא ליזבין אריכא טונא כי טונא ואורכא ממילא ואמר רב חסדא בר בי רב [ז][דלא נפישא ליה ריפתא] לא ליכול ירקא משום דגריר ואמר רב חסדא אנא לא בעניותי אכלי ירקא ולא בעתירותי אכלי ירקא בעניותי משום דגריר בעתירותי דאמינא היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי ואמר רב חסדא בר בי רב [ח] דלא נפישא ליה ריפתא לא ליבצע בצועי ואמר רב חסדא בר בי רב דלא נפישא ליה ריפתא [ט]לא ליבצע מ"ט [י]דלא עביד בעין יפה ואמר רב חסדא אנא מעיקרא לא הואי בצענא עד דשדאי ידי בכולי מנא ואשכחי [ביה כל צרכי] ואמר רב חסדא האי מאן דאפשר ליה למיכל נהמא דשערי ואכל דחיטי קעבר משום [יא]בל תשחית ואמר רב פפא האי מאן דאפשר למישתי שיכרא ושתי חמרא עובר משום בל תשחית ולאו מילתא היא [יב]בל תשחית דגופא עדיף ואמר רב חסדא בר בי רב דלית ליה משחא נימשי במיא דחריצי ואמר רב חסדא בר בי רב דזבין אומצא ליזבין אונקא דאית ביה תלתא מיני בישרא וא"ר חסדא בר בי רב דזבין כיתוניתא ליזבן מדנהר אבא וניחוורה כל תלתין יומין דמפטיא ליה תריסר ירחי שתא ואנא ערבא מאי כיתוניתא כיתא נאה וא"ר חסדא בר בי רב לא ליתיב אציפתא חדתא דמכליא מאניה וא"ר חסדא בר בי רב לא לישדר מאניה לאושפיזיה לחווריה ליה דלאו אורח ארעא דילמא חזי ביה מידי ואתי למגניא אמר להו רב חסדא לבנתיה תיהוי צניעתן באפי גברייכו לא תיכלון נהמא באפי גברייכו לא תיכלון ירקא בליליא לא תיכלון תמרי בליליא ולא תשתון שיכרא בליליא ולא תיפנון היכא דמפני גברייכו וכי קא קארי אבבא אינש לא תימרון מנו אלא מני נקיט [יג]מרגניתא בחדא ידיה וכורא בחדא ידיה מרגניתא אחוי להו וכורא לא אחוי להו עד דמיצטערן והדר אחוי להו: אין שולין את הכרשינין[טו]: מתני' דלא כי האי תנא דתניא ר"א בן יעקב אומר אין משגיחין בכברה כל עיקר: **מתני'** גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת: **גמ'** איבעיא להו רבנן אריש פליגי או אסיפא פליגי או אתרוייהו פליגי ת"ש דתניא וחכמים אומרים [יד]אחד זה ואחד זה לא יסלקנו לצדדין אמר רב חסדא מחלוקת באיבום של קרקע אבל באיבום של כלי דברי הכל מותר ואיבום של קרקע מי איכא למאן דשרי הא קא משוי גומות אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר חסדא [טו]מחלוקת באיבום של כלי אבל באיבום של קרקע דברי הכל אסור: ונוטלין מלפני בהמה: תנא חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה יפה אמר אביי [טז]אידי ואידי מקמי חמרא לקמי תורא שקלינן מקמי תורא לקמי חמרא לא שקלינן והא דקתני נוטל מלפני בהמה שפיה יפה בחמור דלית ליה רירי ונותנין לפני בהמה שפיה רע בפרה דאית

שור שמפטמין אותו גורפין אבוס שלפניו בשבת לתת לתוכו התבן והשעורין ולא יתערב בהן עפרורית ויקון במאכלו: **ומסלקין.** תבן [ג] שלפניו לצדדין כשהוא רב כדי שלא ידרסנו ברעי: **וחכמים אוסרים.** מפ' בגמ' אהייא: **ונוטלין מלפני בהמה זו.** שעורין ותבן ונותנין לפני זו ולא אמרינן טלטול דלא חזי הוא אלא דאי חזי הוא דאין בהמה קצה במאכל המיטל מלפני חבירתה: **גמ' איבעיא פליגי.** אגורפין ואסרי לגרוף משום דפעמים שהאבוס של קרקע וקא מכוין לגשויי גומות שלא יפלו השעורים לתוכו: **או אסיפא פליגי.** ומשום דלא חזי שיש בו [ד] שנאמר במדרס רגליו: **אחד זה ואחד זה.** אחד גריפת האבוס ואחד תבן שלפניו לא יסלקנו לצדדין: **של קרקע.** כעין שעושין גדר קטן לפני בהמה ונותנין מאכל לפניה ממנו דאיכא למיחש לגשויי גומות: **מהלוקת באבוס של כלי.** וגזרו רבנן גזרה אטו של קרקע: **שפיר יפה.** לקמיה מפרש: **אידי ואידי.** שמיהו המשניות סבירא להו: **מקמי חמרא לקמי תורא שקלינן.** שאינו מטיל ריריו ואין מה שלפניו נמאס ורלאוי לתתו לפני שור: **מקמי תורא לקמי חמרא לא שקלינן:**

דאית

[א] משלפו לדידה מקניא. כשטוטחין אותה לנגבה תוחבים קנה מבית יד לבית יד וכשטוטלה בשבת ישלפנה מן הקנה ולא הקנה ממנה דלא חזי לטלטולי להסקה קאי: **ואם כלי קיואי היא.** קנה של אוכלים דתורת כלי עליו שרי: **תליא דבשרא.** בשר מליח התולה לייבשו. ומלא המבל קרי תליא: **שרי.** דבאכל מי באומצא: **דכוורי.** אין נאכלין מיין: **באמצע מטה.** אשים ואשתו רגילין בה לישן: **כאילו עומד בו.** דמהרהר: **נוכין אריכא.** אגודה ארוכה של כרוב ארוך ושל כרישין ארוכים: **כישא כי כישא.** שכל אגודות הגנין שוות בעובין שלבולן מדה אחת לחבל שהוא אגוד בו: **ואורכא ממילא.** כלומר ארכו של זה שהוא ארוך מחבירו הוא משתכר בו: **קניא.** חבילי קנים נעלים: **לא ליכול ירקא.** ירק חי (ב) כרישין לירפוי"ל ושאליים: **משום דגריר ליבא.** ומאכילו לחם הרבה ואין לו: **לא ליבצע בצועי.** מורשיליוי"ט בצע"ז. לא יאכל עכשיו פת שימלא לו ולאחר שעה מעט מפני שאין לו דרך שביעה אלא ילך ויאכל יחד: **מעיקרא.** קודם שנתעשרתי: **עד דשדאי ידי בכולא מנא.** כשהייתי ממשמש בכל ומולא בו פת הרבה הייתי מצרך המולית: **דלית ליה משחא.** שהיו שכין יהיהן שמן קודש מיס אחרוניס להעביר את הזוהמא: **במיא דחריצי.** הנקויס יחד וגדל עליהס ירקרוקית עבה וזוחה כשמן: **אונקא.** לוחר: **אלכא מיני בשרא.** יטעוס בו ג' מיני מטעמיס שמן וכחוס וגיד הלוחר: **מדנהר אבא.** מאותו מקוס שפשתנו יפה: **דמפטיא ליה תריסר ירחי שתא ואנא ערבא.** אני ערב בדבר שתתקיים לו שנה שלימה ותפטיהו שלא יצטרך לקנות חלוק: **כיתא נאה.** כת נאה. ראויה להושיב בעליה בכת נאה: **אציפתא חדתא.** מחצלת חדשה של גמיי לא ולחלוחית הגמי מבלה הבגדים: **לאושפיזיה.** לפונדקית שלו לא ישלח חלוקו ללבן: **דילמא חזיא בהו.** קרי ומגניא עליה: **לא תילון נהמא באפי גברייכו.** פעמיס תאכל הרבה ותתגנה עליו: **לא תילון ירקא בליליא.** מפני ריח הפה: **שיכרא ומרי.** משלשלין ומביאין לידי הפחה: **תיכא דמפני גברייכו.** בגילוי בפניהס בשדות ואפילו שלא בפניהס שמביר מקומו ומקומכם וממאסתם לו בזוכרו: **לא תימרון מנו.** מי הוא לשון זכר. לא תרגילו לשונכם לדבר עם זכריס: **אלא מני.** מי היא: **נקיט מרגניתא בחדא ידיה וכורא בחדא ידיה.** כשבעליך ממשמש בין להתאוות לך לתשמיש ואוחז הדליס בידו אחת והאחרת עד אותו מקוס: **מרגניתא אחוין ליה.** הדדין המליאי לו שתתרבה תאותו ומקוס תשמיש אל המליאי לו מהר כדי שתתרבה תאותו ומיבתו ויצטער הדר אחוי ליה: **כורא.** לשון כור לורפין (לעיל דף עח.). לשון אחר כור לשון כור שוחה: **מתניתין.** דקתני אבל נותנין לתוך הכברה: **מתני' גורפין מלפני הפטם.**

[ב] (לעיל קיג.), [ג] (כמרוך מיתת הוגלה), [ד] (נר' תוס' לעיל קלג: ד"ה תלא), [ד] (נר' תוס' עירובין נה: ד"ה כל עיר וכו' נראה דלא גרסי להכי ד' תיבות), [ה] (כרמת מו:), [ו] (לעיל קכג.), [ז] (גיכ' אחריבא ופירוהו עי' בערוך ערך כזר ג'), [ח] (ל"ל וכו'),

לעזי רש"י

צירפרי"ל. תמכה. מורשיליוי"ט [מורשילינ"ט]. אכילה מעט מעט.

רבינו חננאל

משלפה לדידה מקניא. פי' למשוך הבגד ששוטחו בקנה להנגב ונעשה נגוב וישאר הקנה במקומו ולא יטלטלנו מותר, אבל למשוך הקנה מן הבגד ולטלטלו בשבת אסור שהקנה אינו כלי להטלטל בחצר. **אמר רבא ואם כלי קיואי מותר.** פי' אם הוא הבגד שטח בכלי האורג, וכלי האורג נקראין כלי קיואי, כדאמרינן בפרק ואלו קשרים שחייבין עליהן איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל כלי קיואי מותר לטלטלן בשבת ואפילו כובד העליון וכובד התחתון אבל לא את העמודים. ותוב בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי כלי קיואי כגון כובד העליון וכובד התחתון כו'. **האי תלא** דבשרא, פי' יתד של עץ עשוי לתלות בו בשר, ופעמים שתולין בו זוזלתו. אבל הענ [נ"א: החץ] שתולין בו דגים, כיון שהדגים ריחם רע וקשה, אין תולין בו דבר אחר ומסיחין דעתן ממנו, ומוקצה מחמת מיאוס הוא ואסור. **מדנהר אבא.** שם מקום הוא. **ציפתא חדתא.** פי' מחצלת חדשה. **כורא בחדא ידא,** כגון אבן שאין לה דמים ולא צורך, ומפני שהסתירה מהן נתייקרה בעיניהם ופייסוהו להראותה להן. **מתני' אין שולין את הכרשינין ולא שפין כו'.** גורפין **מלפני הפטם ומסלקין לצדדים כו'.** פי' גורפין המאכל של בהמה מלפני הפטם, ומאכל שאר בהמות מסלקין לצדדין דברי ר' דוסא, וחכמים אוסרין. ואיבעיא לן רבנן ארישא פליגי ההוא גורפין, או אסיפא פליגי והוא שמסלקין לצדדין. ואמרינן ת"ש וחכ"א אחד זה ואחד זה לא יסלקנו לצדדין, ש"מ רבנן אתרוייהו פליגי. אמר רב חסדא מחלוקת באבוס של כלי, ואפילו בזה חכמים אוסרין, אבל באבוס של קרקע דברי הכל אסור לגרוף.

עין משפט נר מצוה

מא א ב מיי' פכ"ה מהל' שבת הל' יח סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שח סעיף טז:

מב ג מיי' פכ"ו מהל' שבת הל' טז סמג שם טוש"ע שם סעיף כז וכח:

מג ד מיי' פ"ז מהל' כלכמת מלכה ג:

מד ה ו מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יט סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שכד סעיף טו:

מה ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:

תורה אור השלם

1 כִּי תְצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לְנַדֵּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר:

דברים כ יט

הגהות הב"ח

(**א**) [גמ'] דלא נפישא ליה ריפתא (לא ליבצע וכו' יפה) תא"מ וע"ב ס"א לא ליבצע בצועי והסאר נמתק וכסי משמע מפיס"י: (**ב**) רש"י ד"ה לא ליכול ירקא ירק חי. ג"כ עיין פרק כילד מעבירין בדף נה נמ"ש התוס' בד"ה כל עיר: (**ג**) ד"ה ויסלק תבן מלפניו לצדדין: (**ד**) ד"ה לו אסיפא וכו' שיש בו מה שנמאס:

מוסף תוספות

א. מפני שאין השואת גומות פסיק רישיה, ודבר שאין מתכוין מותר. מאיר.

רב נסים גאון

גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי. בגמ' דבני מערבא גרסי מה שהפטם אוכל ומותיר הרעי אוכל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דאים לה ריר'. ואימאים. והא דקרי לה הכא פיה יפה והכא פיה רע כדמפרש ואזיל פיה יפה לגיס ריר פיה רע דלא דייק ואכיל שאוכל קוליס ובדקיס: **מתני' הקש שעל המטה.** וסתמא להסקה ומוקלה הוא ובא לשכב עליו ומנענעו כדי שיהא לף ורך לשכב: **לא ינענענו בידו.** דמוקלה הוא: **אבל מנענענו בגופו.** בכתפיו וטלטול מן הצד הוא דלא שמיה טלטול: **או שהיה עליו כר או סדין.** דגלי דעתיה דאקנייה לשכיבה מעתה תורת כלי עליו: **מכבש.** פרש"י ז. שמי לוחיס ארוכיס וכבדיס וסודרין בגדיס על התחתון ומורידין העליון עליו וכובשיס את הבגדיס על ידי יתדות שיש עמודיס קבועין מוקבין בארבע הפיאות של התחתונה והעליונה מוקבת בארבע זויותיה ועולה ויורדת בעמודיס וכפי מה שהוא רוצה לכבוס מורידה ומוסיף יתד בנקב העמוד ואינה יכולה לעלות: **מסיגין.** את המכבש שנוטל את היתד והוא ניתר להיינו לורך שבת שנוטל את הכליס: **אבל לא כובסין.** דהיינו לורך חול: **ושל כובסין לא יגע בו.** מפני שהוא עשוי לתקן הבגדיס ומוחכו בחזקה ומיהדק ואתרה שלו דומה לסתירה: **גמ' האי פוגלא.** לגון שנומנין בקרקע להתקיים כשבת לתלוי מלמעלה למטה שרי אם היה לאשה מלמעלה ועוקרה מלמטה ומולגה מראשה העבה תחילה ועוקרה נמשך אחריה מותר לפי שהגומא רחבה מלמעלה ואין מזיזין הקרקע כשהוא שומטה אבל אם חולגה ומלמטה למעלה שתחתונה נתון למעלה וראש עליונה שהוא עב נתון למטה והוא שומטה מסופה לראשה אסור לפי שהגומא קלה מלמעלה וכשהוא חולגה מזיז העפר ומטלטלו ואע"ג דטלטול מן הצד הוא שמיה טלטול ואסור: **מגיגא דלא גר"ג.** דאילו ממתניתין משמעין דלא שמיה טלטול דקתני מנענענו בגופו: **מידק.** דייק: **הדא הדא.** לאו טומן הוא אלא כלאחר יד: **דקמאני.** שלא ברחיס ושלא בטלוה: **לאחויי ד' אמות.** מיס שעליו: **קא דחי ליה.** את המיס ד' אמות: **אחד זה ואחד זה אסור.** זה משוס בונה וזה משוס אחויי גומות: **אחד זה ואחד זה מותר.** אין דרך מתכוין בכך[פ] וקי"ל כר"ש: **בקורה.** בעץ המוטל על הקרקע (ג): **אפומא דלחייא.** של מבוי דליכא הכירא: **אודרא.** מוכין שסותמין בהן פי הפך: **שיפא.** פך: **מכסכסו.** משפשפו: **מכפנים.** דלא מוכחא מילתא לאיתחזויי כמלבן ומלבן ממש לא הוי לאין נותן סם מיס: כשכוס דמי לאכסכס: **אבל לא ישן.** שקולפו והוי ממחק: פלוגתא דבית שמאי ובית הלל הפלפלין מבלין על כן גרלה לר"י דידע מאי קדרה בעי בשולי אסור בתוך כמתן של אבן דלא ידענא כמאן הלכתא וחזלינן לחומרא ולא שייך למימר בשל סופרים הלך אחר המיקל היכא דאם הוא קולא בדבר אחד בדבר אחר[ב] מיהו במדוך של עץ ממ"נ שרי אפי' במדוכה של אבן כעין שלנו שקורין מורטיי"ר כיון שהמדוך של עץ דלא אסרינן התם היכא דידע מאי קדרה בעי בשולי אלא בלא שיגוי ושומין הנדוכים בי"ע נראה לר"י דשרי אפי' ידע מאי קדרה בעי בשולי לפי שמפיגין טעמן יותר מדאי ושרי מידי דהוי אשחתא ומבשל דשרי לכ"ע אפילו ידע מאי קדרה בעי בשולי דנראה הוא דהפגת טעם היינו אתם כח התבלין ואינם חדין כל כך ויכול לתקן הדבר כשמרבה התבלין אבל הפגת טעם שומין אין יכול לתקן מידי דהוה אשחתא ומבשל וגס[ג] רוח רעה שורה עליהן [נדה ח.] אם דבן מערב י"ע (פ) אפילו במדוך של אבן או של כרזל שרי ועוד דאין נראה שיהא בכלל תבלין אלא מיקרי תבלין אלא ירקות כעין כמון אבל שומין וכגלים אינם בכלל תבלין[ד]: **דילמא אתי לאשוויי גומות.** אע"ג דרבא ס"ל בסוף פ"ב דביצה (ד' כג.) בדבר שאין מתכוין כר"ש גזרינן הכא כשיהא עסוק לקנח רגלו ישכח שבת ויתכוין לאשוויי גומות[ד] בעין שמלינו בפ' בתרא דעירובין (ד' קד.) דנשים המשתקות בגמוזים ובתפוחים אסור דילמא אתי לאשוויי גומות כלומר במתכוין שמשכחת שבת מתמת שחוק שלהן: **אודרא אפומא דשישא.** פי' בפ' ח' ערלים (לעיל ד' קיח:) [בד"ה הלי מסוכריתא שם ע"ש][ה]: **במנעל**

הקש שע"ג המטה. גרים פרק כירה (דף לו:) פי' מה הוא קש[א]: **הני פלפלי מידק הדא כו'.** פירש ר"ח [ב]בשלמות דרב אחאי בפרשת תמור אל הכהנים מפרש דבי"ע מיירי וקשה לר' דהוה ליה לפרש בהדיא כיון דבמכילתין לא מיירי אלא בשבת ועוד הירי אסר רב יהודה כולי האי בפלפלין הא אפילו מלא שריגא בפ"ק דבילה (ד' יד.) במדון של עץ אלא נראה דרבי דבכה בשבת אירי בטלטול ע"י שיגוי מייתי ליה הכא ובכולה שמעתא נמי מייתי מילי דשבת טובא אע"ג דלא בייתן אתי כולי האי אבל בי"ע נראה לר"י דשרי בלא שיגוי אפי' במדוך אבן כאשר בבלין דתנן בפ"ק דבילה (שם) ב"ה אומר תבלין נדוכין במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ ואמרי' בגמרא דב"ע מלח בעי שיגוי מ"ט רב הונא ורב חסדא חד אמר כל הקדרות כולן צריכות מלח ואין כל הקדרות צריכות תבלין וחד אמר כולן מפיגין טעמן ומלח אין מפיגה טעמא מאי ביניייהו איכא ביניייהו דידע מאי בעי בשולי (ה) אי נמי מוריקא פירות מוריקא אינה מפיגה טעמא למ"ד משום הפגת טעם אסור ולמ"ד משום כל הקדרות כו' שרי א"כ פלפלין דהכא נמי שרי דאין כל הקדרות צריכות פלפלין וא"כ (ס"א ואי נמי) למ"ד נמי משום הפגת טעם פלפלין שרו דלרך לומר נמי שמפיגים טעמם מדלא קאמר איכא ביניייהו פלפלין ומיהו אומר רבי דאין זה דקדוק שלרך לפרש אם בע"א דקשיא למ"ד דשרי מוריקא משום דאין כל הקדרות צריכות מוריקא א"כ יהא מותר לקולרו ולמותבו מן המחובר אע"כ צריך לפרש יש בו הפגת טעם ולא כשאר תבלין להכי שרי למ"ד אין כל הקדרות כו' כיון דאיכא נמי קצת הפגת טעמא והשתא אתי שפיר דלקולר אסור ומהשתא אין ראיה להתיר פלפלין דשמא אין בהם הפגת טעם כלל ומיהו אומר ר"י דע"כ הם מפיגין טעמם דתנן בפ"ב דבילה (ד' כג.) ג' דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרין שוחקין את הפלפלין ברחים שלהן והיכי הוה שרי רבי אלעזר בן עזריה אי לא מפיגין טעמא ואין סברא לומר דבהא פליגי רבי אלעזר בן עזריה ורבנן דמר סבר דמפיגין טעמא ומר סבר אין מפיגין טעמא אלא מדשרי ר' אלעזר בן עזריה ש"מ דמפיגין טעמא ורבנן דאסרי משום דברחים שלהם מיחזי טפי כי עובדא דחול ועוד תניא בהדיא בתוספתא דבילה בתר דתניא לה רירי והא דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה רע בחמור דלא דייק ואכיל ונותנין לפני בהמה שפיה יפה בפרה דדייקא ואכלה: **מתני' הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אלא מנענענו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענענו בידו [ג]מכבש של בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין ושל כובסין לא יגע בו ר' יהודה אומר אם היה מותר מע"ש מתיר את כולו ושומטו: גמ' [ד]אמר רב נחמן האי פוגלא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסיר אמר רב אדא בר אבא אמרי בי רב תנינא דלא כרב נחמן הקש שע"ג המטה לא ינענענו בידו אבל מנענענו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדין מנענענו בידו ש"מ [ה]טלטול מן הצד לא שמיה טלטול ש"מ אמר רב [ו]יהודה הני פלפלי מידק הדא הדא בקתא דסכינא שרי תרתי אסיר רבא אמר [ז]כיון דמשני אפילו טובא נמי [ח]אמר רב יהודה [ט]מאן דסחי במיא לינגיב נפשיה ברישא והדר ליסליק דילמא אתי לאתויי ד' אמות בכרמלית אי הכי כי קא נחית נמי קא דחי כחו ד' אמות ואסיר [י]כחו בכרמלית לא גזרו אמר אביי ואיתימא רב יהודה טיט שע"ג רגלו מקנחו בקרקע ואין מקנחו בכותל אמר רבא מ"ט בכותל לא משום דמיחזי כבונה הא בנין חקלאה הוא אלא אמר רבא [יא]מקנחו בכותל ואין מקנחו בקרקע דילמא אתי לאשוויי גומות איתמר מר בריה דרבינא אמר אחד זה ואחד זה אסור רב פפא אמר אחד זה ואחד זה מותר למר בריה דרבינא במאי מקנחי ליה מקנחי ליה בקורה [יב]אמר רבא [יג] לא ליתיב אינש אפומיה דליחייא דילמא מיגנדרא ליה חפץ ואתי לאתויי ואמר רבא [יד]לא ליצדד אינש כובא [טו] דילמא אתי לאשוויי גומות ואמר רבא [טז]לא ליהדוק אינש אודרא בפומא דשישא [יז]דילמא אתי לידי סחיטה אמר רב כהנא [יח]טיט שע"ג בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ מיתיבי טיט שע"ג מנעלו מגררו בגב סכין [אא] ושעל בגדו מגררו בצפורן ובלבד שלא יכסכס מאי לאו שלא יכסכס כלל לא שלא יכסכס מבחוץ אלא מבפנים א"ר אבהו א"ר אלעזר אמר ר' ינאי מגררין מנעל חדש אבל לא ישן במה דמותר לכתוב פלפלין ביום טוב אפילו במדוך של אבן ומיהו היכא דידע מאי קדרה בעי בשולי אסור בתוך כמתן של אבן דלא ידענא כמאן הלכתא וחזלינן לחומרא ולא שייך למימר בשל סופרים הלך אחר המיקל היכא דאם הוא קולא בדבר אחד בדבר אחר[ב] מיהו במדוך של עץ ממ"נ שרי אפי' במדוכה של אבן כעין שלנו שקורין מורטיי"ר כיון שהמדוך של עץ דלא אסרינן התם היכא דידע מאי קדרה בעי בשולי אלא בלא שיגוי ושומין הנדוכים בי"ע נראה לר"י דשרי אפי' ידע מאי קדרה בעי בשולי לפי שמפיגין טעמן יותר מדאי ושרי מידי דהוי אשחתא ומבשל דשרי לכ"ע אפילו ידע מאי קדרה בעי בשולי דנראה הוא דהפגת טעם היינו אתם כח התבלין ואינם חדין כל כך ויכול לתקן הדבר כשמרבה התבלין אבל הפגת טעם שומין אין יכול לתקן מידי דהוה אשחתא ומבשל וגס[ג] רוח רעה שורה עליהן [נדה ח.] אם דבן מערב י"ע (פ) אפילו במדוך של אבן או של כרזל שרי ועוד דאין נראה שיהא בכלל תבלין אלא מיקרי תבלין אלא ירקות כעין כמון אבל שומין וכגלים אינם בכלל תבלין[ד]: **דילמא אתי לאשוויי גומות.** אע"ג דרבא ס"ל בסוף פ"ב דביצה (ד' כג.) בדבר שאין מתכוין כר"ש גזרינן הכא כשיהא עסוק לקנח רגלו ישכח שבת ויתכוין לאשוויי גומות[ד] בעין שמלינו בפ' בתרא דעירובין (ד' קד.) דנשים המשתקות בגמוזים ובתפוחים אסור דילמא אתי לאשוויי גומות כלומר במתכוין שמשכחת שבת מתמת שחוק שלהן: **אודרא אפומא דשישא.** פי' בפ' ח' ערלים (לעיל ד' קיח:) [בד"ה הלי מסוכריתא שם ע"ש][ה]: **במנעל**

מסורת הש"ס

[א] לעיל ב., [ב] לעיל מב: קכב., [ג] [לעיל מב: קכב.], [ד] [כרש"ש ביצה פ"ש סי' כה אותה רב הונא], [ה] [ל"ל ותמן], [ו] [לעיל ק: קא.], [ז] לקמן קמח: ביצה ל., [ח] בס"ה: אין מתכוין לכך, [ט] [ל"ל וכן בשלמות], [י] [וע"ע תוס' ביצה יד. ד"ה בית הלגן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא (לא ליתיב לאיגיב) תמ"ר ומ"ב נ' אלמסי לא לישתמש אינש וע"ל נלף קמח: (ב) שם כוכא בארעא דילמ': (ג) רש"י ד"ה בקורה וכו' הקרקע הס"ל ותמ"ב מ"ש לא ליצדד לא יצדדנה להרשיבה הס"ל: (ד) תוס' ד"ה הני וכו' מאי נעי בשוליה למ"ד משום כל הקדרות כו' אסור ולמ"ד משום הפגת טעם שרי אי נמי מורידקא וכו' א"כ פלפלין נמי שרי דהכא נמי אין כל הקדרות: (ה) בא"ד מענב י"ע הלכך אפי' נמדון:

גליון הש"ם

גמ' דילמא אתי לידי סחיטה. עיין לקמן דף קמה ע"א תוס' ד"ה מבפנים וכו' ומלבן ממש לא הוי דאין נותן שם מים. עיין לקמן דף קמז ריש ע"א בכ"ש ד"ה מייב מעלת ע"ש:

לעזי רש"י

פריש"א. מכבש (לגיהרן בגדים).

מוסף תוספות

א. דקש היינו זנבות השבולים שנשאר בשדה. תוס' לעיל לו: ד"ה כיהם. לאחר קצירה. מ' הר"ן שם. ב. דמר מיקל בחד צד ומר מיקל בחד צד. ל"מ"ש בלא פ"ש ס"ל כ"ש. ג. השום קלוף שעבר עליו הלילה האוכלו מתחייב בנפשו. ל"מ"ש ביצה פ"ש סי' כ"ש. ד. כמי' הר"ן מוסיף: לפי שאדם מחזר אמקום גומא לקנח בו רגליו שהטיט מתקנה שם היטב ומתוך שהוא מקנחו שם חיישינן שמא ישכח ויכון להשוות הגומא. ה. דכי סחיטה ליה מחלבן הבגד קצת והוי מכבסה או משום פפרק כמו סוחט זיתים וענבים. תוס' קיח. ד"ה אלי מסוכריתא.

רבינו חננאל

הקש שע"ג המיטה לא יגענענו בידו אבל מנענענו בגופו. אמר רב נחמן האי פוגלא מלמעלה למטה שרי ממטה למעלה אסור. יש מי שאומרים לא יגרדה, ויש מי שאומרים מותר לגרדה מלמעלה, וכבר פירשנו דברי רב נחמן בפרק כל הכלים. אמר רב יהודה [הנין] פלפלי [מידק] חדא חדא בקתא דסכינא שרי למידק. פי' ביר"ש, אבל (בלדקן) [כדרכן] אסור דהא אין מפיגין טעמן והוה ליה למידק מעיר"ש. רבא אמר כיון דמשני אפילו טובא. והילכתא כרבא ביר"ש, ויש מי שמתיר כר האי גונא אפילו בשבת. **טיט** שע"ג רגליו. הילכתא כמר בריה דרבינא דאמר בין בקרקע ובין בכותל ולא שרי אלא בקורה בלבד. ואמר רבא לא לצדד אינישי כובא בארעא דלא אתו לאשויי גומות. ואמר רבא לא ליהדוק אינישי אודרא בפומיה דשישא דלמא אתי לידי סחיטה. פי' לא ידחוק אדם מוכין שרוויין בפי אשישא, שמא יבא לידי סחיטה. **טיט שעל בגדו** מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ או מגררו בצפורן. כיסכסו, כבר פירשנוהו למעלה. וכל אלה שאמר רבא אסור אחד שבת ואחד יו"ט לא שנא. וגירוד מנעל,

מגו א מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כב סמג לאוין קסו טוש"ע או"ח סי' שיח סעיף ח:

מגו ב מיי' פכ"ו שם הל' יב סמג שם טוש"ע או"ח סי' שב סעיף ד:

מח ג מיי' פכ"ח שם הל' יד טו סמג שם טוש"ע או"ח סי' שיח סעיף ח:

מט ד מיי' פכ"ח שם הלכה כ סמג שם טוש"ע או"ח סי' שכא סעיף ז:

נ ה מיי' פט"ו שם הל' כב סמג שם טוש"ע או"ח סימן שכו סעיף ז:

נא ו מיי' פכ"ח שם הל' כ סמג שם טוש"ע או"ח סימן שכו סעיף ו:

נב ז (מיי' פי"ו שם הל' י) טוש"ע או"ח סי' שסה סעיף ה:

נג ח טוש"ע או"ח סי' שלו סעיף ד:

נד ט מיי' פכ"ב שם הלכה טו סמג שם טוש"ע שם סי' שב סעיף טו:

נה י מיי' פכ"ב שם הלכה יז סמג שם טוש"ע או"ח סי' שב סעיף ז:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ושעל בגדו מגררו בלמוקן. נ"ב וכ"ש בגב סכין:

מוסף רש"י

הקש שעל גבי המטה. קש קממיה לטיגא קלא, לגנבים לו להסקה ומוקלה הוא, ואם היה נתון על המטה ולא לשבב עליו וכא בשבת לשבב עליו והוצרך לנענעו ולשומו לשכיבה שלא יהא לבור וקשה (לעיל נ.). **לא ינענענו בידו.** שאסור בטלטול (שם). **אבל מנענענו בגופו.** כלאחר יד (שם). **או שהיה עליו כר או סדין.** שנכב עליו מבעוד יום, אע"פ שלא יתנו לכך ולא מיבב עליו (שם). **האי פוגלא.** לגון תגים שנמטיו בתלכן ומגגלה לאחו (לעיל קכב.). **מלמעלה למטה שרי.** אם היה הטליון שלה למעלה והקלה למטה וכשהוא שולפה מולגה מטליון שלה למתחון שלה ומחבל הלגון למעלה מותר, דליכא טלטול לעפר כלל שהרי נתגלה ראשו (שם). **ממטה למעלה אסור.** שמזיז עפר לפי שהגומא קלה מלמעלה ומחבל הלגון ומלטה, ואע"ג דטלטול עפר מן הצד הוא שלטיו לוחז כיצו ממש (שם). **מטלטל מן הצד.** כלאחר יד (לעיל מג.). **אפומא דלחייא.** לפי המתיר המבוי בשבת (ביצה ל.) לפי שאינו ניכר כל כך בין מבוי לרשות הרבים (לקמן קמח.). **דלמא מיגנדרא ליה חפץ.** כלה"ל מוך לגמי (ביצה ל.). **ואתי לאתויי.** הסן המתגגלג מוך ד' אמות (לקמן קמח:) מתוך שאינו במבוי מקורה לכסוי שזה רש"ל וחז רש"י ומניחו (ביצה ל.).

רב נסים גאון

טיט שעל גבי מנעל איבא חספא דרבא. משכחת לה בפרק כל הכלים נטילין בשבת (דף קכד) דבא הוה קאזיל בריסתקא דמחוזא איתתוס מאסניה בטינא, אתא שמעיה שקל חספא וקא מכפר ליה.